

41 Vpisovaný znak - slovo

Písmeno (článek 9, pdf 6) je základním stavebním kamenem pro sestavení jakéhokoliv vpisovaného znaku, tedy i slova (zapisované do jednoho políčka).

Slovní křížovkové úlohy se vyskytují jen v odborných křížovkářských tiskovinách, a to především z důvodu obtížné tvorby. Podobně jako v hádankách (článek 47) se musí autor vyhýbat etymologické příbuznosti křížující se výrazů. Tyto úlohy mají vždy úplné křížování a tudíž se jedná o křížovky, protože k vyplnění každého políčka má luštitel k dispozici minimálně dvě legendy. Legenda (obepis) se

Dílo Aloise Jiráska z braniborské vlády

SLOVNÍ KŘÍŽOVKA

(1)

VODOROVNĚ: A. Velký odkrojený kus sýra (slovensky); značka našeho automobilu. - B. Sportovní soutěž o prvenství; křik; ruční nástroje k řezání a krájení; český spisovatel (Jindřich Šimon). - C. Pleskává chůze; **tajenka**; divocí osli. - D. Nářečně „kam“; český spisovatel (Vítězslav); políčkovat (oblastně); hudební náčiní. - E. Pohybování zdviženou rukou sem a tam; vědomé přikrášlování.

SVISLE: 1. Hypertenze. - 2. Úsek činnosti; skrytá. - 3. Sídlo nejvyššího germánského boha Odina; vyřizování pochůzkou. - 4. Menší kus nábytku. - 5. Německý básník a prozaik (Schillerův žák). - 6. Vlečený; domácí Kateřina. - 7. Dvoustěžňové pobřežní plavidlo; vyvíjení květní hlávký. - 8. Léčivý druh prhy.

SVISLE (legenda k dílčím výrazům pro jednotlivá políčka): 1. Půtka; prkenné stropy (nářečně); předložka. - 2. Předložka; borový les; znoj; citoslovce podivení; moje. - 3. Násep; vestibul; ta i ona; název značky vodíku; foukání. - 4. Předložka; ukazovací zájmeno; uleknutí. - 5. Nuže; zvuk při zívání; pres. - 6. Tamta; spojka; řecké písmeno; poravčí; popěvek. - 7. Zvuk trubky; ovšem; tvrz (řídce); žhář; kovové

Dramatické dílo Františka Křeliny

SLOVNÍ KŘÍŽOVKA

(2)

VODOROVNĚ: A. Prkna v dřívějších pekárnách, na které se dávalo kynout pečivo; keř s hnědočervenými větvemi. - B. Květní orgán; vytýkáni; africký čápoovitý pták živící se především mršinami. - C. Asijský stát; **tajenka**; ledovcem ohlazený oblý skalní hrbol. - D. Muž dvorných způsobů; liánovitá tropická orchidea (aromatické tobolky této rostliny se používají jako koření).

SVISLE: 1. Vakovitý útvar vyplňující dřevní cévy. - 2. Tenká omeleta; levostranný přítok Moravy. - 3. Roztavené hmoty; dřívější dozorce na stavbě. - 4. Vnímat psaný text. - 5. Úsvit; obyvatel města Ilava. - 6. Prskyřice z damaroně; plod trav. - 7. Mladý vůl.

VODOROVNĚ (legenda k dílčím výrazům pro jednotlivá políčka): A2. Antilopa. - A3. Ukazovací zájmeno. - A5. Přivlastňovací zájmeno. - A6. Ruský souhlas. - B1. Osobní zájmeno. - B2. Tělocvičné náradí. - B3. Osobní zájmeno. - B4. Tázací zájmeno. - B5. Obleva. - B6. Jihoamerický hlodavec. - B7. Citoslovce naznačující táhlý zvuk vydávaný

Český spisovatel

(otec Ivana Olbrachta)

SLOVNÍ ŘETĚZOVÁ KŘÍŽOVKA

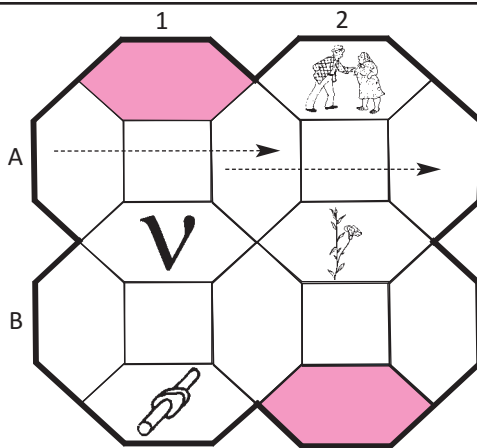
(3)

VODOROVNĚ: A. Krychlička (řídčejí) + pocházející z města Kassel. - B. Pastýřská pištála + obyvatelé starověkého Latia.

SVISLE: 1. Odvážný + nýtovací stroj. - 2. Soubor tří nebo více listů či větví na stonku v jedné výši + řečí lentiškovy.

VÝČET POUŽITÝCH SLOV (legenda pro jednotlivá políčka, abecedně): Zvýšený tón; pojem duše u starých Egyptanů; černý zpěvný pták; popěvek; textilní rostlina; moderní; řecké písmeno; roztržka; předložka; půda patřící sedlákům; desetiny tisíce; poukázka na peníze; letmý dotek míče; tamti; ukazovací zájmeno; kotouč sloužící k přeměně otáčivého pohybu.

Rěšení: Vodorovně - Kostelka + kasselcká; fi-stola + latínově. - Svisle - Střežný + nýtováčka; přeslen + lentišek - Střežek.

Předkládané slovní křížovkové úlohy mohou mít různou podobu:

Nadpis - vždy **SLOVNÍ KŘÍŽOVKA**, popřípadě **SLOVNÍ ŘETĚZOVÁ KŘÍŽOVKA** (je-li v úloze uplatněno řetězové křížování, úloha 3).

Legenda - nápaditý autor může uplatnit kterýkoliv typ legendy (podle způsobu obepisu: textová, obrázková, výplňková či podle seskupování a řazení legendových výrazů: „běžná“, vepsaná, sdružená aj. - článek 17) či různé kombinace. Úlohy 1 až 3 mají legendu textovou, legenda pro jednotlivá políčka je řazena různě. Pro rychlou orientaci v legendě je vhodné využít kartézskou soustavu souřadnic v rovině; v úloze 2 mají pak legendové výrazy označení A2, A3, A5 atd. U úlohy 4 je uplatněna legenda výplňková (u víceměrek - pokud je obrazec vyplněný všemi znaky kromě **tajenky** - se místo „vpisované“ výrazy užívá „vyskrátvané“ výrazy).

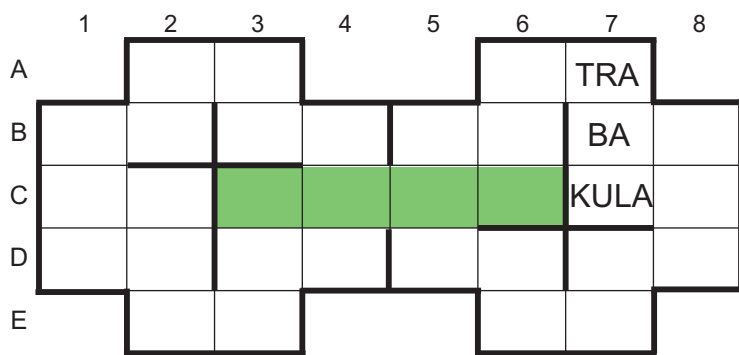
Obrazec - zde má autor při tvorbě nepřeborné možnosti. Pro sestavení slovní křížovky lze využít prakticky všechny typy políček (článek 11).

uvádí zpravidla i ke každému vpisovanému znaku (tedy pro každé políčko), ale podmínkou to samozřejmě není. Obdobná problematika je u výplňkových úloh, kde chybí zcela obepisy vpisovaných výrazů (legenda). Samozřejmě, že lze stejné slovo v úloze opakovat. Pak se uvádí v legendě zpravidla abecední výčet použitých slov (obepisy či slova pro výplňku).

Výraz (pdf 42) jako vpisovaný znak je variantou slova, které je rozšířeno o značky a zkratky. Výrazové křížovky jsou tedy „méně hodnotné“ než křížovky slovní.

součástky upevněné na výrobku. - 8. Setina hektaru; zápornka; pojem duše u starých Egyptanů.

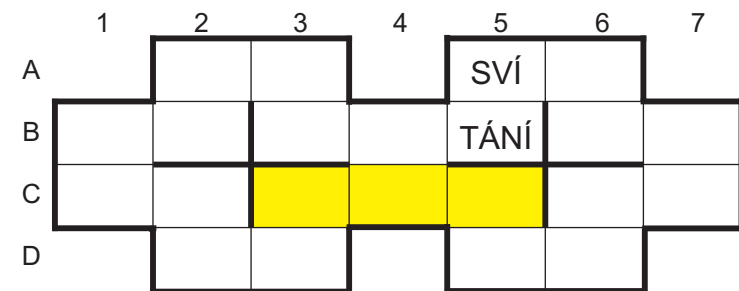
Pomůcka: 5. Novalis.

Řešení: Svisle (obsah jednotlivých políček) - PŘE, TLA, K, O, BOR, ZE, NÝ, KAT, LA; TRA, BA, KULA, PALIC, KOVÁNÍ; AR, NI, KA, KA; BU, LİK - Postila.

Obětovány: PŘE, TLA, K, O, BOR, ZE, NÝ, KAT, LA; TRA, BA, KULA, PALIC, KOVÁNÍ; AR, NI, KA, KA; BU, LİK - Postila.

skotem. - C1. Popěvek. - C2. Kost (odborně). - C3. Italský veletok. - C4. Citoslovce tišení. - C5. Domácky Ilona. - C6. Přes. - C7. Medikament (zastarale). - D2. Polynéský opojný nápoj. - D3. Český herec (Jiří). - D5. Větrík. - D6. Domácky Ildika.

Řešení: Svisle (obsah jednotlivých políček) - TR, LA; PALA, ČINKA, OS, KAVA; TA, VY, PO, LŘ; Č, ST, SV, TÁNÍ, ILA, VAN; DA, MARA, OB, IL-

Postila. - KAVA; TA, VY, PO, LŘ; Č, ST, SV, TÁNÍ, ILA, VAN; DA, MARA, OB, IL-

Kovový prvek a jeho objevitel (1807)

SLOVNÍ ČTYŘSMĚRKA

(4)

Každý směr vpisování má vždy dvě možnosti zápisu (zleva vpravo a zprava vlevo atd.)

VYŠKRTÁVANÉ VÝRAZY: BOBISTA, BOHUDÍK, HRASKA (tyčka v plotě v podkrkonošském nářečí), HUSOVY, KRASAVIČKA, NAPROTI, ONDAVA, PODKOVY, POSTAVIČKA, PROBODNOUT, PRODLEVY, SHRABANÝ, UTLAČOVÁNÍ, VAKUOVÁNÍ, VAZELÍNA, VYLOUČENÝ.

VY			BA		S	KA
O		TI	PRO	NA		VA
K		HU	BO	DLE		KU
POD	RASA	BI		ON		O
PO	STA	VIČKA	UT	LA	ČO	VÁNÍ

Řešení: Sodík - Davy.

Všechny křížovkové úlohy, ve kterých jsou v legendě vpisované výrazy přímo uvedeny (výplňky), jsou významy těchto výrazů vlastně zamlčené (luštitel může považovat neznámá slova i za vymyšlená). Autor může v těchto případech připojit do zápornky legendu. Podobně mají některé číselné úlohy legendu k několika výrazům.